

Ta sẽ làm gì khi cận kề cái chết?

Lẽ thường, nếu biết rằng phút giây nữa mình sẽ chết thì chắc chắn chúng ta sẽ tận tâm tu tập, cầu nguyện, tuyệt không hề xao lãng. Nhưng ngặt nỗi, ai trong chúng ta cũng nghĩ mình sẽ khó chết, hoặc nếu có chết đi nữa thì cũng còn lâu.

Thế nên sự tinh tấn, nhiệt tâm và thành khẩn tu tập nếu có thì cũng được một giai đoạn rồi thôi, đâu cũng lại vào đấy.

Ảnh dụ một người bưng bát dầu đầy ắp đi ngang qua những người đẹp đang múa hát, nếu lơ đãng làm rơi một giọt dầu liền bị đao phủ đi sau chém chết trong pháp thoại dưới đây thật sống động. Vì sợ chết nên người ấy vô cùng chú tâm quyết không đánh rơi nửa giọt dầu, mặc kệ mọi thứ hấp dẫn xung quanh.

“Một thời, Phật ở trong vườn Lộc dã, nơi Tiên nhân trú xứ tại nước Ba-la-nại. Bấy giờ Thế Tôn bảo các Tỳ-kheo: Các sắc đẹp thế gian, người có sắc đẹp thế gian có thể khiến cho mọi người tụ tập lại để ngắm nhìn chẳng?

Các Tỳ-kheo bạch Phật: Bạch Thế Tôn, đúng vậy!

Phật bảo các Tỳ-kheo: Nếu sắc đẹp thế gian, người có sắc đẹp thế gian, lại có thể múa hát ca nhạc, có càng làm cho mọi người tụ tập lại để xem không?

Các Tỳ-kheo bạch Phật: Bạch Thế Tôn, có vậy!

Phật bảo các Tỳ-kheo: Hoặc có sắc đẹp thế gian, người có sắc đẹp thế gian mà ở một chỗ múa hát, ca nhạc, diễn trò, lại có đám đông tụ tập lại một nơi. Nếu có người không ngu, không si, ham vui, chán khổ, tham sống, sợ chết. Có người khác bảo nó rằng: ‘Người đàn ông kia, người hãy bưng bát dầu đầy này, đi qua giữa người đẹp thế gian và đám đông. Ta sai một kẻ giỏi giết người cầm đao theo sau. Nếu người làm rơi đi một giọt dầu, thì sẽ bị chém chết liền’. Thế nào, Tỳ-kheo, người bưng bát dầu này có thể không nghĩ đến bát dầu, không nghĩ đến kẻ giết người mà chỉ nhìn xem kỹ nữ và mọi người kia chẳng?

Chấp tay trong cõi vô thường

Các Tỳ-kheo, bạch Phật: Bạch Thế Tôn, không thể! Vì sao? Bạch Thế Tôn, vì người này tự thấy ở sau mình có người cầm đao, nên lúc nào cũng nghĩ rằng: ‘Nếu ta làm rơi đi một giọt dầu, thì tên đao phủ kia sẽ chém đầu ta’. Nên chỉ để hết tâm chú ý vào bát dầu, bước đi chậm rãi giữa mọi người và sắc đẹp thế gian mà không dám liếc ngó quay nhìn.

Cũng vậy, này các Tỳ-kheo, nếu có Sa-môn và Bà-la-môn nào thân mình ngồi ngay thẳng, tự ổn cố, chuyên nhất tâm mình, không chạy theo âm thanh hình

sắc, khéo thu nhiếp tất cả tâm pháp, trụ nơi thân niệm xứ, thì đó là đệ tử của Ta, vâng lời Ta dạy.

Thế nào là Tỳ-kheo thân mình ngồi ngay thẳng, tự ổn cố, chuyên nhất tâm mình, không chạy theo âm thanh hình sắc, khéo thu nhiếp tất cả tâm pháp, trụ nơi thân niệm xứ? Như vậy, này các Tỳ-kheo sống quán niệm thân trên thân, phương tiện tinh cần, chánh trí, chánh niệm, điều phục tham ưu thế gian. Sống quán niệm thọ, tâm, pháp trên pháp, cũng lại như vậy, đó gọi là Tỳ-kheo thân mình ngồi ngay thẳng, tự ổn cố, chuyên nhất tâm mình, không chạy theo âm thanh hình sắc, khéo thu nhiếp tất cả tâm pháp, trụ nơi thân niệm xứ. Bấy giờ, Thế Tôn nói kệ:

Chuyên tâm chánh niệm

Giữ gìn bát đầu

Tự tâm theo giữ

Chưa từng tới đó

Rất khó vượt qua

Vi tế thắng diệu

Những gì Phật dạy

Là lời gươm bén

Cần một lòng mình

Chuyên tinh gìn giữ

Không phải là việc

Buông lung người đời

Như vậy thâm nhập

Giáo không buông lung.

Phật nói kinh này xong, các Tỳ-kheo nghe lời Phật dạy, hoan hỷ phụng hành”.

(Kinh Tạp A-hàm, kinh số 623).

Pháp thoại này cho thấy, muốn tiến tu phải giác ngộ được sự vô thường, mạng người trong hơi thở, ‘kẻ giết người cầm đao theo sau’ luôn sẵn sàng ra tay nếu ta buông lung phóng dật. Người tu luôn quán chiếu như vậy thì mới giữ tâm vững vàng, an trụ nơi Tứ niệm xứ, không lay động trước mọi biến động của cảnh trần.

Bởi cội nguồn của loạn động phiền não cũng từ nơi căn tiếp xúc với trần khả ái rồi sinh tâm vọng tưởng dính mắc. Nếu ‘chuyên nhất tâm mình, không chạy theo âm thanh hình sắc, khéo thu nhiếp tất cả tâm pháp, trụ nơi thân,

thọ, tâm, pháp niệm xứ' thì chắc chắn sẽ thành tựu được 'chánh trí, chánh niệm, điều phục tham ưu thế gian'.

Quảng Tánh